

***Теоретико-прикладні підходи до
забезпечення конкурентоспроможності
ресурсного потенціалу підприємства***

Управління у сфері економічної конкуренції

АНОТАЦІЯ

В умовах трансформації економіки від командної до ринкової особливого значення набувають питання забезпечення ефективного розвитку теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства. Однією із необхідних умов отримання високого конкурентного рівня ресурсного потенціалу підприємства є досягнення високого інтегрального значення через удосконалення розвитку усіх його складових.

Метою роботи є розробка теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства. Завдання дослідження: визначення змістової характеристики поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства»; розробка методики аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; розробка напрямів забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

У науковій роботі здійснено дослідження понятійного апарату, що характеризує конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства. Подано авторське бачення поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства». Розроблено методику аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства. Розроблено напрями щодо забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, викладених на 29 сторінках друкованого тексту, у тому числі 7 таблиць і 2 рисунків. Перелік посилань складається із 29 найменувань і представлений на 2 сторінках.

Ключові слова: конкурентоспроможність, ресурсний потенціал, підприємство, природно-ресурсний потенціал, виробничий потенціал, кадровий потенціал, фінансовий потенціал, експортний потенціал.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	11
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	17
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	28
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Трансформаційні процеси розвитку економіки країни супроводжуються інтенсивним поглибленням конкуренції ресурсного потенціалу підприємств, де кожна із компаній прагне до забезпечення максимального попиту із боку споживачів та одержання на цій основі максимального прибутку.

Піднесення підприємства на новий вищий рівень розвитку потребує раціональної оцінки теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства через призму розробки понятійно-категоріального апарату та методики її комплексного аналізу та опінії. Це вимагає обґрунтування та застосування наукових підходів до дефініції поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства» та створення власної сукупності прийомів та способів його комплексної оцінки.

Проблемами визначення змісту та структури ресурсного потенціалу підприємства займалися такі сучасні вчені як Багацька Н. М., Гриньова В. М., Касьянова Н. В., Невроцький Н. О., Гончар В. М. та інші. Однак, незважаючи на значні напрацювання в цій сфері, і досі залишаються невирішеними та дискусійними питання щодо поняття конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства, єдиної комплексної методики його аналізу та оцінки та напрямів забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Метою роботи є розробка теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Досягнення мети дослідження зумовило необхідність **визначення і розв'язання наступних завдань:** визначення змістової характеристики поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства»; розробка методики аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; розробка напрямів забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Об'єкт дослідження – процес удосконалення підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методичні підходи до оцінки та забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Для розв'язання поставлених завдань у процесі дослідження були використані такі методи: метод теоретичного узагальнення та порівняння, наукової абстракції, діалектичний, синтезу – для формування та узагальнення теоретичних підходів до дослідження сутнісної характеристики поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства»; метод аналізу, вимірювання та порівняння – для опрацювання методів оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; табличні та графічні методи – для систематизації та візуалізації результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження є підручники, навчальні посібники, періодичні фахові видання, навчальна література, статистична інформація Державної служби статистики України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства, зокрема: удосконалено понятійно-термінологічний апарат, що характеризує конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства; удосконалено методику аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; розроблено напрями забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Теоретичну основу роботи становлять наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, що стосуються основоположних теорій і концепцій з проблеми, що досліджується.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки важливою постає проблема ефективного управління обмеженими ресурсами підприємства за-для забезпечення його довгострокових цілей та стабільного розвитку. Хоча питанням збільшення конкурентоспроможності використовуваних ресурсів займалися безліч науковців, серед яких: Ковальська Л. Л. [1], Алексєєв С. В. [9], Багацька Н. М., Хачатрян В. В. [2], Гриньова В. М. [4], Махова М. Н. [13], Касьянова Н. В. [5], Невроцький Н. О. [7], Лапін Є. В. [14] та багато інших, залишається невирішеним формування єдиного чіткого визначення поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства», не розглянуто визначення його складових елементів для лісової промисловості, а також не сформована єдина комплексна методика його оцінки.

Отже, ефективне функціонування та розвиток підприємства напряму залежить від конкурентоспроможності та раціонального використання його ресурсного потенціалу, а він в свою чергу потребує значної уваги та детального вивчення. В даній роботі ключовим поняттям являється «ресурсний потенціал», конкурентоспроможність розглядається лише як його властивість. Отож, аналіз публікацій за останні роки показав, що вчені розходяться в характеристиці дефініції «ресурсний потенціал» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. Сучасні наукові підходи до визначення змісту поняття
«ресурсний потенціал підприємства»

Автор	Визначення поняття
1	2
1 підхід: комплексний	
Багацька Н. М., Хачатрян В. В. [2]	«Сукупність ресурсів, якими володіє підприємство, а також спроможність працівників і менеджерів застосовувати ресурси для виробництва товарів (послуг) та отримання максимального прибутку».
Бугай В. З., Горбунова А. В., Клюєва Ю. В. [3]	«Поєднання ресурсних можливостей, управлінських здібностей і вмотивованості підприємця, а також готовності персоналу до здійснення у відповідь на зовнішні виклики організаційних змін, спрямованих на

Продовж. табл.1.1

1	2
	формування і посилення конкурентних переваг підприємства, реалізація яких сприяє зміцненню його ринкових позицій, кількісному і якісному зростанню».
Гриньова В. М., Салун М. М. [4]	«Систематизована сукупність наявних ресурсів (матеріально-технічних, трудових, фінансових, інформаційних), взаємопов'язаних, взаємозалежних і поданих у певних кількісних пропорціях, використання яких дозволяє досягти запланованих показників економічного розвитку підприємства».
Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Белякова О. В., Балакай О. Б. [5]	«Сукупність доступних ресурсів (трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових тощо), та здатність його співпрацівників й менеджерів до використання ресурсів з метою створення товарів та послуг й отримання прибутку, достатнього для продовження діяльності».
Маршук Л. М. [6]	«Можливості підприємства щодо використання наявних ресурсів, які не лише використовуються, але є у зовнішньому середовищі, а також тих, які можуть з'явитись у майбутньому для максимального задоволення потреб споживачів та отримання прибутку».
Невроцький Н. О. [7]	«Сукупність ресурсів, що забезпечують неперервну та ефективну діяльність господарюючого суб'єкта. Тобто, ресурсний потенціал підприємства являє собою сукупність наявних видів ресурсів, пов'язаних між собою, використання яких сприяє досягнення стійкого розвитку підприємства».
Шаманська О. І. [8]	«З одного боку, специфічна економічна категорія, що є наслідком взаємодії всіх ресурсів підприємства, не лише наявних, а й прихованих, а з іншого – економічна основа підприємства, що характеризується системою показників, які відображають не тільки наявні ресурси, а й їхні резерви, які можуть бути використані за визначених умов».
2 підхід: системний	
Алексеев С. Б. [9]	«Система взаємопов'язаних різних видів ресурсів, які є у розпорядженні підприємства або можуть бути залучені до його господарської діяльності для максимального задоволення потреб споживачів та підвищення його конкурентоспроможності на ринку».
Горбоконь В. Ю. [10]	«Система наявних у підприємства ресурсів та тих, які воно здатне мобілізувати за потреби та використати для ведення ефективної діяльності».
Гончар М. В. [11]	«Система, причому складна і динамічна, оскільки саме взаємозв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу у новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку».
Дем'яненко Т. І. [12]	«Деякий запас міцності, стабільності, наявні та потенційні, раціонально використовувані ресурси підприємства (як матеріальні, так і нематеріальні), які згодом можна мобілізувати, привести у дію з метою досягнення цілей та завдань підприємства, а також протистояти негативним, швидко змінюваним умовам зовнішнього середовища».

Продовж. табл.1.1

1	2
Махова М. Н., Рижкова Т. В. [13]	«Система всіх елементів потенціалу підприємства, включаючи наявні і можливі, а також економічні та політичні умови, що склалися на ринку товарів та послуг, що сформована під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, забезпечує ефективне використання ресурсів, стійкий стратегічний розвиток підприємства, його конкурентоспроможності на ринку».
Авторське визначення	Сукупність ресурсів, які в процесі вмілого управління та організації їх ефективної взаємодії утворюють систему, яка ефективно функціонує.

* – складено на основі [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10;11;12;13]

Аналіз літературних джерел дозволив виділити два підходи до змісту поняття «ресурсний потенціал»: комплексний та системний. За комплексним підходом ресурсний потенціал розглядається як сукупність різноманітних ресурсів, які знаходяться в розпорядженні підприємства. В рамках системного підходу ресурсний потенціал підприємства являє собою не лише наявність явних та неявних ресурсів, а їх взаємозв'язок в якості системи, що покликана забезпечувати досягнення поставлених цілей.

В даній роботі сутність поняття конкурентоспроможність розглядатимемо як властивість. При цьому слід відмітити, що конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства визначається векторною спрямованістю ресурсів та векторною спрямованістю результату, математичну інтерпретацію яких можна представити наступним чином:

$$ЕРП = \frac{\min (Рес)}{\max(Рез)},$$

де ЕРП – ефективність ресурсного потенціалу;

Рес – ресурси підприємства;

Рез – результати діяльності підприємства.

Тому важливим є забезпечення мінімально можливого використання ресурсів та досягнення максимального результату. Такий рівень конкурентоспроможності

може бути представлений через забезпечення соціо-еколого-економічного ефекту від використання ресурсного потенціалу підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2. Оцінка дефініцій на предмет забезпечення конкурентоспроможності

Вид результату	Зміст	Автор
Економічний	Забезпечення прибутку, досягнення високого рівня рентабельності та конкурентоспроможності	Багацька Н. В., Хачатрян В. В, Бугай В. З., Горбунова А. В., Ключєва Ю. В., Гриньова В. М., Салун М. М, Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Беякова О. В., Балакай О. Б., Маршук Л. М., Алексєєв С. Б., Горбоконь В. Ю., Дем'яненко Т. І., Махова М. Н., Рижкова Т. В.
Соціальний	Задоволення потреб споживачів	Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Беякова О. В., Балакай О. Б., Маршук Л. М., Алексєєв С. Б.
Екологічний	Відтворення ресурсів, охорона довкілля, екологізація виробництва	Невроцький Н. О.

Проведена оцінка дає змогу стверджувати, що сучасні визначення не передбачають досягнення екологічного результату в процесі виробничо-господарської діяльності підприємства.

Як бачимо, кожен із авторів розглядав ресурсний потенціал або з позиції комплексного, або з позиції системного підходів, що не дозволяє цілісно підійти до дефініції поняття «ресурсний потенціал підприємства». З іншої сторони, конкурентоспроможність ресурсного потенціалу можливе лише за умови отримання соціо-еколого-економічного ефекту. Тому пропонуємо розглядати *конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства* як здатність ресурсів, які утворюють систему в процесі вмілого управління та організації їх ефективної взаємодії, витримувати конкуренцію на ринку, створювати переваги та забезпечувати соціо-еколого-економічні ефекти від їх раціонального використання. Ще одним важливим аспектом при забезпеченні конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства є визначення елементів, які входять до його складу. Розглянемо сучасні погляди науковців на структуру ресурсного потенціалу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3. Сучасні погляди на склад ресурсного потенціалу підприємства

Автор	Елементи ресурсного потенціалу
Алексєєв С. Б. [9]	Запаси природних, матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів і населення.
Багацька Н. М., Хачатрян В. В. [2]	Всі види ресурсів наявні на підприємстві
Гриньова В. М., Салун М. М. [4]	Матеріально-технічна, трудова, фінансова, інформаційна складова
Дем'яненко Т. І. [12]	Матеріальні ресурси; трудові ресурси; фінансові ресурси; нематеріальні ресурси; інформаційні ресурси.
Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Белякова О. В., Балакай О. Б [5]	Об'єктивні складники: інноваційний потенціал, виробничий потенціал, фінансовий потенціал і потенціал відтворення. Суб'єктивні складники: науково-технічний потенціал, управлінський потенціал, потенціал організаційної структури управління, маркетинговий потенціал.
Маршук Л. М. [6]	Інформаційні ресурси, фінансові, матеріальні, кадрові, нематеріальні, технічні і технологічні ресурси
Махова М. Н., Рижкова Т. В. [13]	Відчутний потенціал (технічний, фінансовий, кадровий, матеріальний потенціал); Невідчутний потенціал (технологічний, інфраструктурний, протекціоністський, організаційний, маркетинговий, управлінський, іміджевий, інтелектуальний, інформаційний, інноваційний)
Шаманська О. І. [8]	Фінансові, виробничі, трудові та інформаційні ресурси.
Авторське бачення	<i>Природо-ресурсний, виробничий, кадровий, фінансовий, експортний</i>

Аналіз літератури показав, що науковці не притримуються єдиного підходу щодо виокремлення складових ресурсного потенціалу підприємства. Виходячи із вищезазначених підходів, пропонуємо наступну його структуризацію: природо-ресурсний, виробничий, кадровий, фінансовий та експортний потенціали.

Під природно-ресурсним потенціалом розумітимемо здатність підприємства забезпечувати себе та майбутні покоління якісною деревиною. Виробничий потенціал характеризує спроможність виготовляти та реалізовувати продукцію. Кадровий потенціал полягає у організації знань та вмінь висококваліфікованого та іншого персоналу для здійснення високопродуктивної діяльності. Фінансовий потенціал являє здатність підприємства забезпечувати безперервне протікання усіх бізнес процесів необхідними фінансовими ресурсами. Експортний потенціал покликаний створити умови для виготовлення продукції, яка користується зовнішнім попитом та забезпечити її експорт.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Раціональне використання ресурсного потенціалу підприємства на пряму впливає на його конкурентоспроможність, тому важливо проаналізувати наявний стан справ, динаміку та оцінити ефективність його використання. Таким чином, розробимо методичний підхід до аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

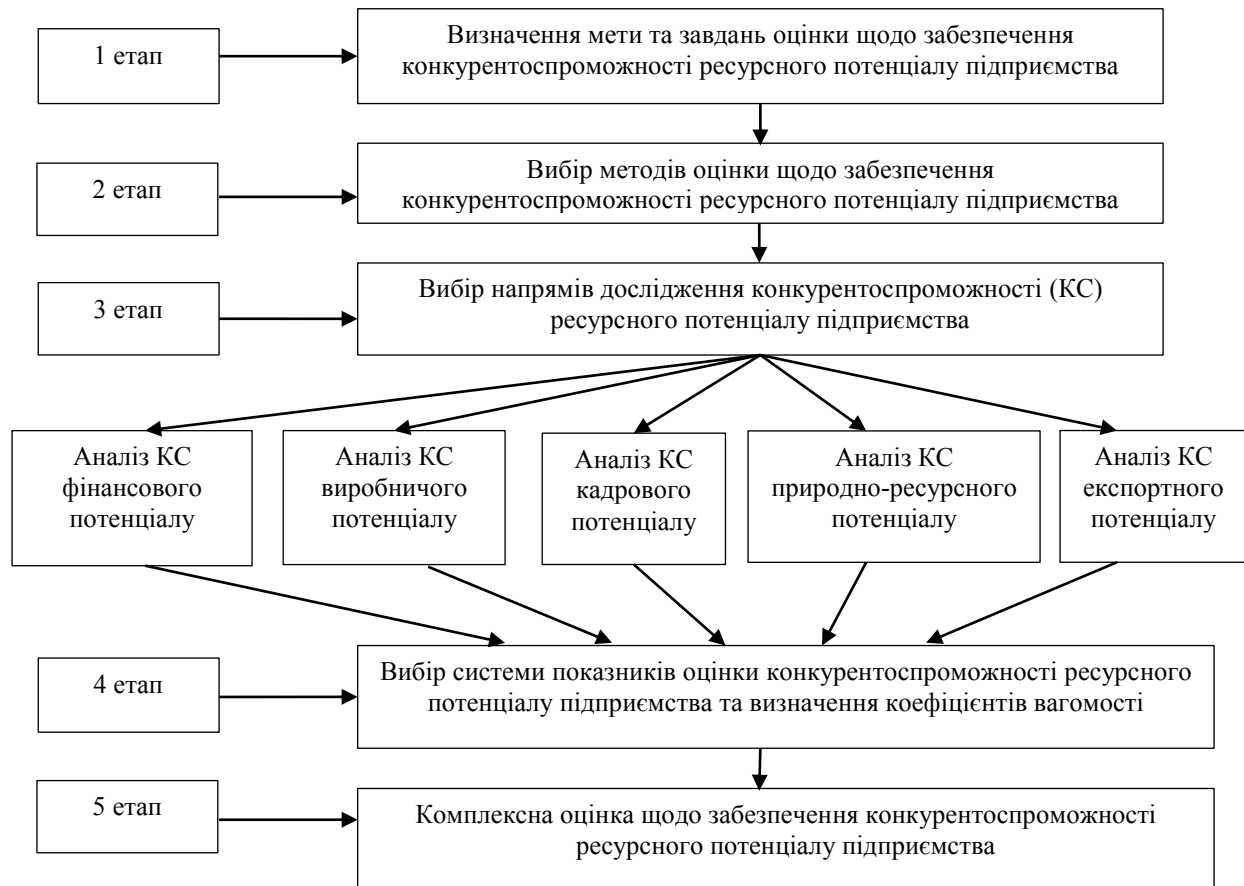

Рис. 2.1. Методика аналізу та оцінки ресурсного потенціалу підприємства (розроблено автором)

Розглянемо зміст цих етапів. Метою є розробка теоретико-прикладних підходів до забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства. Відповідно до поставленої мети, основним завданням виступає оцінка конкурентоспроможності ресурсного потенціалу (1-й етап). Для оцінки

конкурентоспроможності ресурсного потенціалу можуть бути використані як якісні, так і кількісні методи оцінки. Проте у нашому дослідженні використаємо кількісні методи оцінки, що дасть змогу реально та об'єктивно оцінити ресурсний потенціал підприємства та експертний метод, за допомогою якого можна визначити загальний рівень розвитку окремих складових та ресурсного потенціалу в цілому (2-й етап).

Далі обираються напрями дослідження, якими є: аналіз конкурентоспроможності фінансового потенціалу; аналіз конкурентоспроможності кадрового потенціалу; аналіз конкурентоспроможності виробничого потенціалу; аналіз конкурентоспроможності природно-ресурсного потенціалу; аналіз конкурентоспроможності експортного потенціалу (3-й етап).

На наступному етапі проводиться вибір системи показників аналізу та оцінки ресурсного потенціалу підприємства [15], яка відображена в таблиці 2.1. У зв'язку з тим, що існує велика множина показників, експертним методом було вибрано найбільш важливі, а також експертним шляхом були розроблені коефіцієнти вагомості критеріїв.

Таблиця 2.1. Система показників оцінки ресурсного потенціалу

Показники	Нормативне або середньогалузеве значення	Ваговий коефіцієнт
1	2	3
Показники оцінки природно-ресурсного потенціалу		0,25
Запас деревини на 1 га, м3	200	0,44
Коефіцієнт відтворення лісів	1,05	0,41
Природо-заповідний фонд, %	6,15	0,15
Показники оцінки виробничого потенціалу		0,15
Темп приросту обсягу виробництва продукції, %	30	0,52
Фондовіддача основних виробничих фондів, грн/грн.	8,5	0,24
Матеріаловіддача, грн/грн.	5	0,24
Показники оцінки кадрового потенціалу		0,17
Продуктивність праці працюючого, тис. грн/ особу	240	0,37
Продуктивність праці робітника, тис. грн/ особу	270	0,42
Питома трудомісткість на тис. грн, люд. год.	7,5	0,21
Показники оцінки фінансового потенціалу		0,28
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії, незалежності)	0,6	0,34
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	2	0,39

Продовж. табл. 2.1

1	2	3
Загальна рентабельність, %	8	0,27
Показники оцінки експортного потенціалу		0,15
Ефективність виробництва експортної продукції	1,5	0,53
Рентабельність експортних продажів, %	30	0,35
Фондовіддача експорту, грн/грн.	3,5	0,12

На п'ятому етапі спочатку розрахуємо значення показників та їх оціночні коефіцієнти за формулою 1.1 для ДП «Любомльське лісове господарство» за 2014–2016 роки (табл. 1.5). Оціночний коефіцієнт складається з порівняння показника з нормативним значенням, або його середньогалузевим показником і розраховується за формулою:

$$k_j = \frac{1}{q_j} * h_j, \quad (1.1)$$

де q_j – нормативне або середньогалузеве значення відповідного показника;

h_j –ваговий коефіцієнт відповідного показника.

Таблиця 2.2. Показники оцінки ресурсного потенціалу підприємства

Показники	Оцін. коэф.	Значення		
		2014 р.	2015 р.	2016 р.
1	2	3	4	5
Показники оцінки природно-ресурсного потенціалу				
Запас деревини на 1 га, куб. м.	0,0022	193	204	212
Коефіцієнт відтворення лісів	0,39	1,47	1,29	1,47
Природо-заповідний фонд, %	0,0244	6,32	6,32	6,32
Показники оцінки виробничого потенціалу				
Темп приросту обсягу виробництва продукції, %	0,0149	28,1	43,4	32,2
Фондовіддача основних виробничих фондів, грн./грн.	0,0218	7,82	8,09	8,31
Матеріаловіддача, грн./грн.	0,04	3,86	4,96	5,05
Показники оцінки кадрового потенціалу				
Продуктивність праці працюючого, тис. грн./ особу	0,0009	181,3	189,2	259,5
Продуктивність праці робітника, тис. грн./ особу	0,0011	191	198,2	273,7
Питома трудомісткість на тис. грн, люд. год.	0,028	7,82	8,27	5,93
Показники оцінки фінансового потенціалу				
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії, незалежності)	0,5667	0,28	0,36	0,48

Продовж. табл. 2.2

1	2	3	4	5
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,195	0,37	0,52	0,6
Загальна рентабельність, %	0,0338	2,1	20	9,5
Показники оцінки експортного потенціалу				
Ефективність виробництва експортної продукції	0,3533	1,61	1,55	1,39
Рентабельність експортних продажів, %	0,0117	36,1	35,4	28,1
Фондовіддача експорту, грн./грн.	0,0343	3,12	3,41	3,44

Наступним кроком, розрахуємо показники оцінки конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу підприємства за формулою 1.2 в таблиці 2.3. Відтак, інтегральний індекс конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу визначається за формулою:

$$P_i = \frac{\sum_{j=1}^m P_j * k_j}{m}, \quad (1.2)$$

де m – кількість показників оцінки складових ресурсного потенціалу;

P_j – показники оцінки ефективності складових ресурсного потенціалу;

k_j – оціночні коефіцієнти показників оцінки ефективності складових ресурсного потенціалу.

Інтегральні індекси конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу дають змогу оцінити конкурентоспроможність природно-ресурсного, виробничого, кадрового, фінансового та експортного потенціалів окремо. Рівень їх конкурентоспроможності можна визначити за тією ж таблицею, що й інтегральний індекс конкурентоспроможності ресурсного потенціалу (табл. 1.5).

Таблиця 2.3. Показники оцінки конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу

Інтегральні індекси складових ресурсного потенціалу	Значення		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Інтегральний індекс природно-ресурсного потенціалу (P1)	1,153	1,107	1,195
Інтегральний індекс виробничого потенціалу (P2)	0,743	1,020	0,862
Інтегральний індекс кадрового потенціалу (P3)	0,592	0,619	0,700
Інтегральний індекс фінансового потенціалу (P4)	0,287	0,960	0,686
Інтегральний індекс експортного потенціалу (P5)	1,037	1,019	0,890

Таким чином найбільш конкурентоспроможним в 2014 році був природно-ресурсний та експортний потенціали, в 2015 році крім цих двох ще й виробничий потенціал, а в 2016 році найбільш конкурентоспроможним був лише природно-ресурсний потенціал. Результати зобразимо на рисунку 2.2.

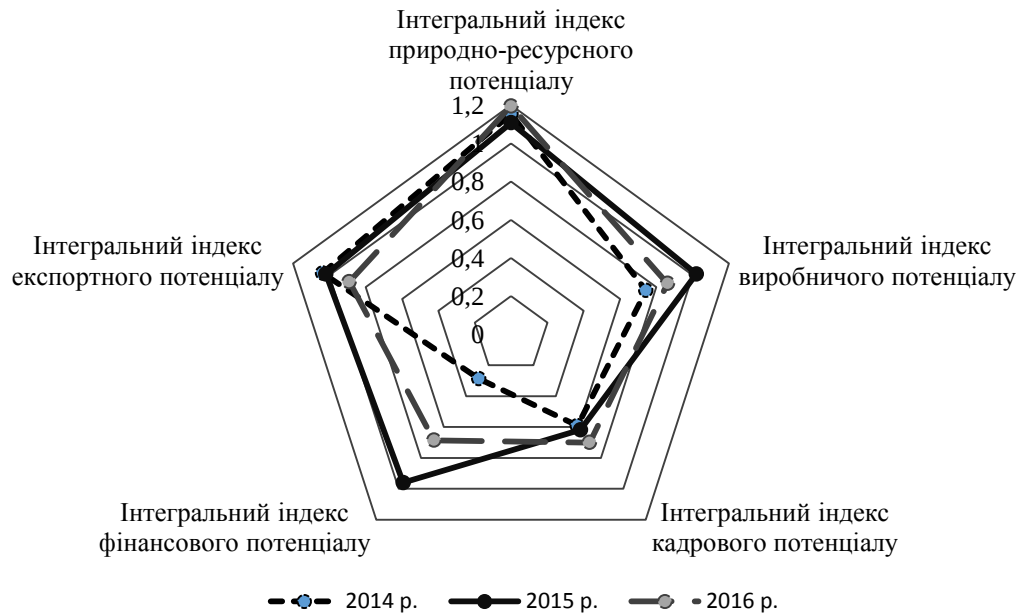

Рис. 2.2. Динаміка показників оцінки конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу

Здійснимо комплексну оцінку конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства [16, 17] за формулою:

$$РП_{інтегр.} = \sum_{i=1}^n k_i * P_i, \quad (1.1)$$

де $РП_{інтегр.}$ – інтегральний індекс конкурентоспроможності ресурсного потенціалу;

k_i – ваговий коефіцієнт групи показників конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу;

P_i – інтегральні індекси конкурентоспроможності складових ресурсного потенціалу.

Інтегральний індекс конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства дасть змогу оцінити стан та ефективність управління ресурсним потенціалом та визначити вплив кожного виду ресурсів на загальний рівень конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

$$РП_{\text{інтегр.}}^{2014} = 1,153 * 0,25 + 0,743 * 0,15 + 0,592 * 0,17 + 0,287 * 0,28 + 1,037 * 0,15 = 0,736$$

$$РП_{\text{інтегр.}}^{2015} = 1,107 * 0,25 + 1,02 * 0,15 + 0,619 * 0,17 + 0,96 * 0,28 + 1,019 * 0,15 = 0,957$$

$$РП_{\text{інтегр.}}^{2016} = 1,195 * 0,25 + 0,862 * 0,15 + 0,700 * 0,17 + 0,686 * 0,28 + 0,89 * 0,15 = 0,872$$

Оцінити конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства за допомогою інтегрального показника можна за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4. Оцінка інтегрального показника конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства

Значення	Оцінка
$0 < РП_{\text{інтегр.}} < 0,33$	Ресурсний потенціал на підприємстві не є конкурентоспроможним
$0,33 < РП_{\text{інтегр.}} < 0,67$	Середній рівень конкурентоспроможності ресурсного потенціалу
$0,67 < РП_{\text{інтегр.}} < 1$	Високий рівень конкурентоспроможності ресурсного потенціалу
$РП_{\text{інтегр.}} > 1$	Дуже високий рівень конкурентоспроможності ресурсного потенціалу

Таким чином, за проведеними розрахунками можемо зробити висновок, що конкурентоспроможність ресурсного потенціалу ДП «Любомльське лісове господарство» в 2015 році порівняно із 2014 роком зросла на 0,221 пункти, що є достатньо вагомою часткою, а в 2016 році порівняно із попереднім роком знизилася, але не на багато, всього на 0,085 пункти.

В загальному підприємство характеризується високим рівнем конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Загалом було досліджено, що підприємство характеризується високим рівнем конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства, та, якщо аналізувати рівень конкурентоспроможності його складових, то можна стверджувати, що найбільшу увагу воно приділяє конкурентоспроможності *природним ресурсам*. Для цього в 2014 році на підприємстві була запроваджена лісова сертифікація за міжнародними стандартами Лісової опікунської ради (Forest Stewardship Council – FSC), що полягає в реалізації продукції, яка заготовлюється з лісу, управління над яким проводиться на засадах постійного, невиснажливого та безперервного лісокористування.

Сертифікація засвідчує, що підприємство враховує всі питання по охороні довкілля та спрямоване на збереження біологічного різноманіття, враховує інтереси місцевого населення та працівників підприємства. Даний сертифікат відкриває для підприємства всі найкращі закордонні ринки.

Підприємство також турбується про те, щоб обсяги відтворення лісів не перевищували обсягів вирубки лісів. Воно самостійно проводить збір лісового насіння та висадку цінних порід деревини з найкращими показниками запасу деревини на 1 га.

Для покращення стану лісових насаджень та проведення догляду за екосистемою на підпорядковуваній території підприємство здійснює санітарні рубки. Таким чином, воно досягло того, що найбільшу частку лісу складають середньовікові дерева, що в перспективі дасть змогу отримати достатні обсяги заготівлі.

Для збільшення рівня *конкурентоспроможності виробничого потенціалу* підприємство реалізує пиловник хвойний, який є найбільш вигідним та доцільним у виробництві, в найбільшій кількості.

Воно постійно проводить оновлення основних виробничих фондів, так в 2015 році відкрився цех з переробки деревини, та надалі планується відкриватися такий цех в селі Мосир.

Підприємство реалізувало безвідходне виробництво. Як відомо деревина в будь-якому вигляді – це чудове паливо, тому населення регіону для зменшення витрат під час опалюваного сезону скуповують в лісгоспі лісові обрізки, гілки, верхівки дерев тощо. Для пришвидшення розрахунків за продукцію підприємство значну частину продукції реалізовує на аукціонах та для соцпідприємств. Воно постійно зменшує матеріаломісткість реалізованої продукції та знижує питому вагу матеріальних витрат в собівартості продукції.

Не забуває лісгосп і про підвищення *конкурентоспроможності кадрового потенціалу*. На підприємстві відносно молодий склад працівників.

Частка додаткової заробітної плати, а також інших компенсаційних та заохочувальних виплат становить в 2016 році 47,2%, що свідчить про високий рівень матеріального стимулювання працівників до праці. Робітники на підприємстві працюють у 3 зміни, для того, щоб виготовляти максимальну кількість продукції за короткі проміжки часу, а також підприємство намагається збільшувати фондоозброєність праці.

В 2015 році підприємство знизило коефіцієнт плинності кадрів майже в 2 рази, але в 2016 цей показник знову піднявся до позначки 0,28, що на 76,9% більше ніж в попередньому році, тому необхідно знизити цей показник, щоб зменшити втрати робочого часу в наслідок плинності кадрів.

Працівники постійно направляються в відрядження для навчання, підвищення кваліфікації та отримання нових вмінь та навичок.

З найменшою користю на підприємстві функціонують фінансові ресурси. Тому для підвищення *конкурентоспроможності фінансового потенціалу* підприємство протягом 2014–2016 років намагається збільшити частку власного коштів в пасиві балансу за рахунок віднесення чистого прибутку в статтю додаткового капіталу. Проте й досі співвідношення власних і позикових коштів не

досягло стабільного рівня та становить 48:52, тому підприємству надалі слід притримуватись даної тенденції.

Від'ємний показник маневреності власного капіталу свідчить про те, що підприємство за рахунок власних коштів здатне фінансувати лише необоротні активи, а для фінансування оборотних активів змушене залучати кошти ззовні. Оборотні кошти підприємства не забезпечуються власними оборотними коштами та формуються переважно за допомогою кредиторської заборгованості, тому лісгосп залежний від позикового капіталу, для вирішення цієї проблеми необхідно скоригувати структуру оборотних і необоротних активів та залучити додаткові кошти від держави.

Для покращення показників ділової активності підприємству необхідно зменшити частину необоротних активів підприємства, що не використовується, зменшити суму запасів, якщо вона надмірна, або ж опустити її до мінімально допустимого рівня. Для зменшення терміну операційного та фінансового циклу також необхідно розробити заходи по прискоренню сплати дебіторської та кредиторської заборгованості. Головним чином необхідно стимулювати збут продукції.

Оскільки підприємство залежне від позикових коштів, для підвищення рівня довіри у кредиторів, йому необхідно мати належний рівень ліквідності (платоспроможності) підприємства. Так як показники ліквідності лісгоспу мають значення нижче нормативного, то необхідно розробити способи підвищення суми поточних активів та зменшення поточних зобов'язань, шляхом взяття кредитів на триваліший термін.

Для збільшення показників рентабельності підприємства в загальному необхідно працювати в напрямку збільшення доходів та зниження витрат, а детальніше потрібно стимулювати та шукати нові ринки збуту, продовжувати знижувати матеріальні витрати на одиницю продукції тощо.

Достатньо високий рівень *конкурентоспроможності експортного потенціалу*, проте за період 2014–2016 років він знижувався. Це спричинено в

основному запровадженню в листопаді 2015 року мораторію на заборону вивозу за кордон деревини (кріс сосни), що заставило підприємство швидко адаптуватися до змін, та понести певні збитки.

Хоча підприємство й знаходиться в районі, який межує з кордонами таких країн як Польща та Білорусія, що дозволяє йому значно вигравати поряд з іншими лісгоспами у економії витрат на транспортуванні продукції, та все ж недоречно давати якісь поради для підвищення ефективності використання експортного потенціалу оскільки з 1 січня 2017 року набуває чинності мораторій на повну заборону експорту деревини.

Тому, щоб підприємство не втрачало досягнутий рівень отримання прибутку, ми пропонуємо розглянути проект. Проект передбачає виготовлення основного продукту – меду, та додаткових продуктів таких як: прополіс, віск, настоянка з прополісу, маточне молочко та підмор.

Продукт є екологічним, за допомогою своїх якісних властивостей зміцнює здоров'я населення, а головне не псується з плином часу. Лісовий мед характеризується постійним високим рівнем попиту на нього. Він не лише вживається в чистому вигляді та для приготування різноманітних страв, а його також використовують в косметології та фармацевтиці.

Наука у сфері бджільництва за останні роки досягла значних успіхів у вивченні біологічних особливостей та нектаропродуктивності багатьох культур. Зроблено значний вклад в розвиток технології вирощування бджіл і підвищення їхньої медопродуктивності. Рациональне використання засобів виробництва, оснащення і кормової бази дають змогу досягати високих результатів у даній промисловості. Бізнес, який заснований на виробництві меду, є високоприбутковим.

Дані проекти є поширеними в західному регіоні. Проте товаровиробники не повністю використовують свої квоти на збут цієї продукції за кордон, і навіть в середині країни ринок даної продукції заповнений на половину. Через нестачу пропозиції внутрішній ринок наповнений дешевими штучними китайськими

товарами. В зв'язку з цим та тим, що Україна аграрна країна, а бджільництво сприяє агробізнесу та покращенню екології в країні, здійснюються різного роду стимулюючі заходи для підтримки галузі.

Проект має передусім забезпечити ринок меду товарами високої якості, що за допомогою своїх характеристик буде задовольняти потреби населення у цьому продукті. Підприємство зможе використати свій ресурсний потенціал для свого розвитку та забезпечення високих показників своєї діяльності.

Результати по впровадженню проекту дотягатимуться за допомогою:

- інтенсивного використання лісових ресурсів;
- високої частки вмісту нектару в лісових травах;
- наявності усіх необхідних ресурсів на підприємстві для виготовлення вуликів;
- наявності працівників, які добре обізнані в технології ведення бджільництва та готові прийняти до себе в помічники нових кадрів тощо.

Інвестиції у дану галузь порівняно невеликі, і становлять 200-300 тис. грн. на аналогічні чи схожі проекти, в нашому випадку сума вкладених коштів повинна становити – 250 тис грн.

На території ботанічного заказника місцевого значення під назвою «Любомльський» розміщуватимуться 100 вуликів. Тут розташована цінна ділянка дубового лісу віком 83 роки, де зростають рідкісні види рослин, занесених до Червоної книги України: зозулині черевички справжні, коручка болотяна, зозулинець блощичний, пальчатокорінник травневий. Ще однією перевагою є близьке розташування пасіки до кордону із Польщею, що допоможе налагодити зв'язки та тісну співпрацю з іноземними споживачами та партнерами.

Отож, облаштовуючи пасіку, враховано те, що місце для неї має відповідати кращим умовам для бджіл і не створювати незручностей для людей. Земельна ділянка, на якій розміщуватимуться вулики з бджолами, споруджуватиметься будівля з необхідним обладнанням та інвентарем. На її будівництво передбачено проектом витратити 76050 грн. Тут зберігатиметься продукція виготовлення та

інвентар для ремонту вуликів тощо.

З усієї пасічної території треба буде відокремити майданчик для вуликів, які розміщуватимуться в шаховому порядку.

Організацію та управління виробництвом меду буде здійснювати директор ДП «Любомльське лісове господарство» Боярчук Сергій Сергійович.

В його підпорядкуванні перебуватимуть 5 працівників бджолярів, які займатимуться всіма процесами ведення бджільництва, що передбачені технологією (див. дод. А).

Працю в бджільництві оплачують за акордно-преміальною системою, за кінцеві результати виробництва. За проектом передбачений річний фонд заробітної плати в розмірі 60000 грн. Головний пасічник отримує заробітну плату на 15% більшу як його помічники. Керівництво за потреби може встановлювати премії за позитивні результати або ж знижувати її у випадку виробничих прогалин.

Середня потужність одного вулика складає 45 кг меду за сезон, тому планується виготовляти 4,5 тони меду.

Виробнича програма складається з меду – 4 тони, прополісу – 60 кг, спиртової настоянки прополісу – 20 літрів, маточного молочка – 30 кг, воску – 150 кг, підмору – 3 кг.

Проект не потребує дефіцитної сировини, її закуплятимуть під наглядом головного пасічника, який і буде здійснювати нагляд за пасікою, виготовленням та переробкою продуктів бджільництва. Інвентар закуплятиметься в інтернет магазині, а бджолосім'ї породи Бакфаст на Волині продаються в Турійському районі. Вулики будуватимуться із власної деревини на підприємстві.

Зокрема, планується збільшити вкладені кошти в проект в п'ять раз за п'ять років. Виробництво меду в лісі біля насаджень сільськогосподарських культур забезпечить бджіл додатковим нектаром, а поля додатковою урожайністю.

Підприємство планує займати приблизно до 10% частки ринку виробництва товарів бджільництва на Волині. Для цього воно має в наявності усі необхідні для

цього ресурси, виробничі потужності не будуть перенавантажені, а ефективно використовуватимуться.

Підприємство здійснюватиме реалізацію продукції, як правило, відповідно до укладених договорів на внутрішньому та зовнішньому ринках збуту. Контракти на постачання продукції укладаються переважно на аукціонах, виставках або внаслідок особистого спілкування працівників відділу збуту із населенням, представниками бюджетних організацій або комерційних структур. В роздріб плануються реалізовувати майже 38% виготовленого меду, а інші 62% на оптових точках продажу.

Очікуваний обсяг попиту з боку населення становить 2 тони меду протягом року, а з боку підприємств та організацій 2,5 тони. Причому з них на експорт 0,85 і 1,8 тони меду відповідно.

Підприємство планує встановлювати ціни на основі не вищих середніх на ринку, але й такі, щоб забезпечували достатній рівень прибутковості.

Проект розрахований на п'ять років, але нормативний термін експлуатації будинка для пасічника становить 50 років та вуликів становить 30 років, що дозволить отримувати вигоди від реалізації проекту протягом тривалого періоду.

Капітальні затрати становлять 250 тис грн, а витрати на експлуатацію складають майже 90 тис грн. При чому, вони виникатимуть залежно від стадій реалізації бізнес плану. Так на етапі визначення місця розташування пасіки не здійснюється жодних витрат. На другому етапі – виготовлення вуликів на підприємстві – планується витратити 15000 грн з них 8000 грн на деревину, 2000 грн на цвяхи та інші металеві деталі, 5000 грн на доплати працівникам підприємства. На третьому етапі закупівлі інвентарю для бджільництва, кормів, спецодягу та іншої продукції, що необхідна для організації пасіки передбачаються витрати на його реалізацію в сумі 84000 грн.

На четвертому етапі – організації вуликів для бджіл на вибраній ділянці та купівля бджолиних сімей – планується вкласти 100000 грн на закупівлю бджолиних сімей (див. дод. Б).

Всі інші етапи не потребують додаткових вкладень.

Собівартість виготовленої продукції становить витрати на засоби профілактики хвороб у бджіл щороку – 250 грн, фільтри для куботейнера щорічно – 800 грн, цукор для підкормки бджіл в зимку – 12000 грн/рік, заробітна плата працівникам 60000 грн/рік, тара для меду – 3000 грн рік, соціальні відрахування (22%) – 13200 грн/рік. Всього – 89250 грн/рік,

Амортизаційні відрахування складають 15210 грн протягом 5-ти років.

Чисті грошові потоки протягом усіх 5-ти років за мінусом собівартості, враховуючи податок на прибуток становлять рівну суму в розмірі 326,1 тис грн.

Втрати, які пов'язані з маркетингом, проектом не передбачаються, оскільки ціни встановлені на основі ринкових, засоби стимулювання збутом відсутні. Для розповсюдження інформації про продукцію підприємство запросить журналістів та/або телебачення. Крім того воно братиме участь у ярмарках, виставках, аукціонах тощо.

Так як витрати порівняно не значні, то кошти планується отримати із власного прибутку, що не викликає додаткових витрат пов'язаних із залученням капіталу. За умов ефективного функціонування підприємства існує можливість отримати субсидію на розширення або покращення бізнесу.

За найкращих умов прогнозується виручка від продажу продукції в розмірі 470,6 тис грн щорічно (див. дод. В). Найбільшу виручку принесе роздрібний продаж меду та мед проданий на оптових ринках, а найменшу маточне молочко та спиртова настоянка прополісу через невисокі обсяги виготовлення.

За проведеними розрахунками внутрішня норма прибутковості становить 127%, що є дуже високим показником, а індекс рентабельності – 4,9 пункти, чиста приведена вартість – 986,2 тис грн. Кожного року планується отримувати чистий грошовий потік в розмірі 326,1 тис грн, без врахування ставки дисконту.

Проект реалізується в умовах таких потенційних ризиків: ризик, пов'язаний з виробництвом; ризик, пов'язаний зі стихійними лихами; ризик, пов'язаний із погодними умовами.

Основним ризиком проекту є погані природні умови, що можуть значно скоротити продуктивність виробництва (див. дод. Г). Волинь один із регіонів, який не характеризується частими катаклізмами та стихійними лихами. В основному тут вологий теплий клімат. Але як і будь-яке інше підприємство воно не застраховане від інфляції, оскільки всі розрахунки з покупцями та постачальниками будуть проводитись за допомогою національної валюти. Експерти не прогнозують значних стрибків курсу гривні на найближче майбутнє. У цілому ж ймовірність ризику по проекту оцінюється як "середній".

Реалізація проекту становитиме не більше двох місяців і планується розпочатись в лютому наступного року, а завершитися до початку весняного сезону.

Отже, проект є найкращим варіантом вкладення вільних коштів підприємства, що забезпечить йому стійкий розвиток, ефективне функціонування та високий рівень конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі проведено теоретико-прикладні дослідження конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства.

Основні висновки полягають у наступному:

1) теоретично обґрунтовано сутність та подано авторське бачення змісту поняття «конкурентоспроможність ресурсного потенціалу підприємства», під яким пропонується розуміти сукупність ресурсів, які в процесі вмілого управління та організації їх ефективної взаємодії утворюють систему, яка покликана забезпечувати соціо-еколого-економічні ефекти від їх раціонального використання.

2) розроблено методику аналізу та оцінки щодо забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства, етапами якої є: визначення мети, завдань оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; вибір методів оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства; вибір складових ресурсного потенціалу підприємства; вибір системи показників ресурсного потенціалу підприємства та визначення коефіцієнтів вагомості; комплексна оцінка конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства;

3) проведено аналіз та оцінку конкурентоспроможності природно-ресурсного, виробничого, кадрового, фінансового та експортного потенціалів, а також комплексну оцінку конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства, в результаті яких вияснили, що найбільш конкурентоспроможним був природно-ресурсний потенціал в зв'язку зі збільшенням запасу деревини на один га і коефіцієнту відтворення лісів, а найменшу конкурентоспроможність мав в 2014 та 2016 роках фінансовий потенціал через зменшення загальної рентабельності і в 2015 році кадровий потенціал через збільшення питомої трудомісткості на 1000 гривень;

4) розроблено загальні напрями забезпечення конкурентоспроможності ресурсного потенціалу підприємства. Для забезпечення конкурентоспроможності

природно-ресурсного потенціалу: лісова сертифікація за міжнародними стандартами Лісової опікунської ради (Forest Stewardship Council – FSC), проведення санітарних рубок, оптимальна вікова структура дерев; для забезпечення конкурентоспроможності виробничого потенціалу: виготовлення та реалізація найбільш рентабельної продукції, оновлення виробничих фондів, організація безвідходного виробництва; для забезпечення конкурентоспроможності кадрового потенціалу: оптимальна вікова структура працівників, високий рівень матеріального стимулювання до праці, низькі коефіцієнти плинності кадрів, постійне додаткове навчання персоналу, відрядження, підвищення кваліфікації; для забезпечення конкурентоспроможності фінансового потенціалу: оптимальне співвідношення власних і позикових коштів, збільшення показників маневреності власного капіталу, ділової активності, ліквідності, рентабельності; для забезпечення конкурентоспроможності експортного потенціалу: відміна мораторію на заборону вивозу деревини закордон, розробка запропонованого проекту.

5) розроблено проект з виготовлення основного продукту – меду, та додаткових продуктів таких як: прополіс, віск, настоянка з прополісу, маточне молочко та підмор.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимчук З. В. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощення: монографія / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська. – Луцьк : ЛНТУ, 2008. – 242 с.
2. Багацька Н. М. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства / Н. М. Багацька, В. В. Хачатрян // Економіка і суспільство. – 2016. – №3. – С. 134 – 139.
3. Бугай В. З. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства / В. З. Бугай, А. В. Горбунова, Ю. В. Ключова // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №1(9). – С. 27 – 33.
4. Гриньова В. М. Оптимізація вартості складових ресурсного потенціалу підприємства : монографія / В. М. Гриньова, М. М. Салун. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 236 с.
5. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: формування та використання: підручник / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морева, О.В. Белякова, О.Б. Балакай. – Донецьк : Вид-во Цифрова типографія, 2012. – 257 с.
6. Маршук Л. М. Теоретичні засади формування ресурсно-фінансового потенціалу підприємства / Л. М. Маршук // Молодий вчений. – 2016. – №5(32). – С. 99 – 102.
7. Невроцький Н. О. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства / Н. О. Невроцький // Інтернаука. – 2017. – №1(23), 2 т. – С. 97 – 101.
8. Шаманська О. І. Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства / О. І. Шаманська // Ефективна економіка. – 2013. – №3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_13
9. Алексєєв С. Б. Визначення поняття «ресурсний потенціал підприємства» / С. Б. Алексєєв, Є. І. Жебокритський // Держава та регіони. – 2014. – №2(77). – С. 53 – 56.
10. Горбоконь В. Ю. Формування ресурсного потенціалу автотранспортних підприємств / В. Ю. Горбоконь // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 4(166). – С. 182 – 191.
11. Гончар М. В. Обґрунтування структуризації ресурсного потенціалу підприємства / М. В. Гончар // Науковий вісник Полісся. – 2016. – №2(6). – С. 108 – 113.
12. Дем'яненко Т. І. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні аспекти сутності та структури / Т. І. Дем'яненко // Економічний форум. – 2015. – №3. – С. 290 – 294.
13. Махова М. Н. Ресурсный потенциал предприятия / М. Н. Махова, Т. В. Рыжкова // Ресурсам области – эффективное использование: сборник материалов XV Ежегодной научной конференции студентов Финансово-технологической академии. Часть 1 – Королев М. О. : Финансово технологическая академия, 2015. – С. 447 – 458.

14. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління [Текст] / Є.В. Лапін // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2007. – №1, Т.2. – С. 63-71.
15. Андришин В. П. Розвиток експортної діяльності деревообробних підприємств: дис. канд. ек. наук: 08.00.04 / Андришин В. П. // – Ужгород, 2016. – 277 с.
16. Артёмова А. В. Процедура оцінювання ресурсного потенціалу підприємства / А. В. Артёмова, І. В. Артёмов // Системи обробки інформації. – 2016. – №7(144). – С. 165 – 170.
17. Кутковецька Т. О. Інтегральна оцінка ресурсного потенціалу в галузі садівництва / Т. О. Кутковецька // Економіка. Управління. Інновації. – 2015. – №1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_21
18. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852- XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
19. Офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dklg.kmu.gov.ua>
20. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://land.gov.ua>
21. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України. – К., 2016. – 41 с.
22. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukrstat.org>
23. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» від 09.04.2015 № 325-VIII
24. Офіційний сайт Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lis.volyn.ua/>
25. Офіційний сайт Волинської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://voladm.gov.ua>
26. Офіційний сайт ДП «Любомльське лісове господарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lubomllis.at.ua/>
27. Офіційний сайт Волинської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://volynrada.gov.ua>
28. Аухімік О. В. Вплив мораторію на вивіз деревини на ресурсний потенціал підприємства / О. В. Аухімік // Збірник наукових праць VI Всеукраїнської студентської науково-практичної Інтернет-конференції. – Луцьк : ЛНТУ, 2017. – С. 31 – 33.
29. Аухімік О. В. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства / О. В. Аухімік // Студентський науковий вісник. Серія «Економічні та гуманітарні науки». Науковий збірник. Випуск 26. Частина 1. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. – С. 12 – 19.

ДОДАТКИ

Додаток А
Організаційна схема проекту

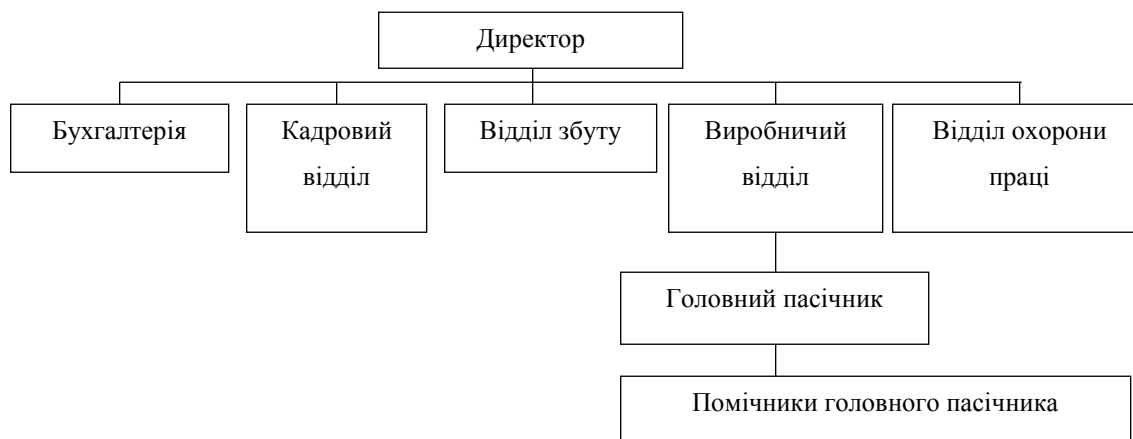

Рис. А.1. Схема підпорядкованості працівників пасіки головному управлінню

Додаток Б

Аналіз та оцінка витрат за проектом та графік виконання робіт

Таблиця Б.1. Оцінка загальних фінансових витрат на проект

Товар	Ціна, грн.	Кількість, шт.,кг.	Сума, грн.
Медогонка 4-ох рамочна	5000	4	20000
Підставка під медогонку	400	5	2000
Дим пушка	1100	4	4400
Комбінезон з маскою	600	5	3000
Гігрометр	100	5	500
Воскотопка парова	1500	5	7500
Кормушка 2,4л.	50	100	5000
Комплект для окурювання на 200 сімей	200	1	200
Пасічний ніж	60	5	300
Лекало	4	100	400
Дріт	40	10	400
Дирокол для бджолиних рамок	200	7	1400
Вулики	150	100	15000
Рамка	1200	3	3600
Бджолина сім'я	1000	100	100000
Бідони для меду	100	30	3000
Вощина	180	4	720
Будівництво будинку пасічника	20000	1	76050
Непередбачувані витрати	—	—	6530
Сума	—	—	250000

Таблиця Б.2. Графік виконання робіт

[illegible]

Додаток В

Аналіз та оцінка надходжень за проектом

Таблиця В.1. Доходи від діяльності

Продукція	Прогнозована ціна, грн.	Обсяги продажу	Виручка від реалізації, грн.
Мед на роздріб, кг.	140	2000	280000
Мед на опт, кг.	52	2500	130000
Прополіс, кг.	80	60	8000
Спиртова настоянка прополісу, л.	60	20	6000
Маточне молочко, кг	120	30	3600
Віск, кг	200	1500	30000
Підмор, кг	4000	3	12000
Сума, грн.	–	–	470600

Таблиця В.2. Прогноз обсягів продажу продукції підприємства

Продукція	Показник	Всього
Мед на роздріб	Кількість проданої продукції, кг.	2000
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	140
	Обсяг продажу, грн.	280000
Мед на опт	Кількість проданої продукції, кг.	2500
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	52
	Обсяг продажу, грн.	130000
Прополіс	Кількість проданої продукції, кг.	20
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	400
	Обсяг продажу, грн.	8000
Спиртова настоянка прополісу	Кількість проданої продукції, л.	50
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	120
	Обсяг продажу, грн.	6000
Маточне молочко	Кількість проданої продукції, кг.	30
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	120
	Обсяг продажу, грн.	3600
Віск	Кількість проданої продукції, кг.	1500
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	200
	Обсяг продажу, грн.	30000
Підмор	Кількість проданої продукції, кг.	3
	Продажна ціна 1-ці продукції, грн.	4000
	Обсяг продажу, грн.	12000
Сукупний обсяг продажу, грн.		470600

Додаток Г

Аналіз та оцінка макроекономічних факторів впливу на проект

Таблиця Г.1. Оцінка впливу на майбутній бізнес загальних макроекономічних факторів

Загальні макроекономічні фактори	Ступінь залежності майбутнього бізнесу від впливу загальних макроекономічних факторів					Сприятливі можливості	Загрози та небезпеки
	Цілковита не залежність	Часткова незалежність	Нейтральність	слабка залежність	сильна залежність		
1.Тенденції макроекономічних показників: 1.1.Рівень інфляції 1.2.Обсяг ВВП 1.3. Курс валюти	+		+	+		Збільшення прибутку, ріст обсягу збуту	Зменшення кількості продукції, втрата прибутку
2. Зміни в соціально-демографічній ситуації 2.1.Кількість населення 2.2.Рівень доходів населення 2.3. Зайнятість і безробіття 2.4. Соціальний захист	+		+	+		Збільшення обсягів продажу, наявність кваліфікованих кадрів	Недостатня кількість кваліфікованих кадрів, низькі обсяги збуту
3.Державне регулювання бізнесу 3.1. Законодавча база 3.2.Приватизаційні процеси 3.3.Політична стабільність 3.4.Податкова політика		+		+	+	Експорт товарів, вхід на нові ринки, високі прибутки	Заборона експорту, зменшення кількості підпорядкованої території
4. Природні умови й екологічні обмеження 4.1.Територіальне розміщення 4.2.Природо-кліматичні умови 4.3. Хвороби, шкідники 4.4.Екологічні норми					+ + + +	Висока якість продукції, високий рівень лісистості	Велика кількість продукції низької якості, недостатня кількість запасів деревини

Додаток Г

Анкета для визначення найважливіших показників ефективності використання ресурсного потенціалу та їх вагових коефіцієнтів

Таблиця Г.1. Анкета для вибору показників та вагових коефіцієнтів

Анкета		
Проставити рейтинг для кожного із видів потенціалу та їх коефіцієнти вагомості		
Показники оцінки природно-ресурсного потенціалу		
Показники	Рейтинг	Ваговий коефіцієнт
Площа лісів, га		
Площа рубок, га		
Площа відтворення, га		
Запас деревини на 1 га, м3		
Лісистість території лісгоспу, %		
Природо-заповідний фонд, %		
Свій варіант		
Показники оцінки виробничого потенціалу		
Показники	Рейтинг	Ваговий коефіцієнт
Темп приросту обсягу виробництва продукції, %		
Фондовіддача основних виробничих фондів, грн		
Фондомісткість основних виробничих фондів, грн		
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів		
Коефіцієнт завантаження коштів в обороті		
Рентабельність оборотних коштів, %		
Матеріаломісткість реалізованої продукції, коп.		
Матеріаловіддача, грн.		
Питома вага матеріальних витрат в собівартості продукції, %		
Свій варіант		
Показники оцінки кадрового потенціалу		
Показники	Рейтинг	Ваговий коефіцієнт
Продуктивність праці працюючого, тис.грн./особу		
Продуктивність праці робітника, тис.грн./особу		
Питома трудомісткість на 1000 грн., люд-год.		
Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.		
Середньорічний виробіток одного робітника, грн.		
Загальний кадровий потенціал		
Свій варіант		
Показники оцінки експортного потенціалу		
Показники	Рейтинг	Ваговий коефіцієнт
Ефективність виробництва експортної продукції		
Ефективність (неефективність) продажу експортної продукції		
Питома вага експорту в загальному обсязі реалізації продукції, %		
Рентабельність (збитковість) експортних продажів, %		
Фондовіддача експорту		
Фондомісткість експорту		
Продуктивність праці персоналу при експорті, тис. грн.		
Результативність праці при експорті, тис. грн.		
Свій варіант		

Продовж. табл. Г.1

Показники оцінки фінансового потенціалу		
Показники	Рейтинг	Ваговий коефіцієнт
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії, незалежності)		
Коефіцієнт фінансової залежності		
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу		
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами		
Коефіцієнт маневреності власного капіталу		
Коефіцієнт фінансової стійкості		
Коефіцієнт оборотності активів		
Коефіцієнт оборотності обігових коштів		
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)		
Коефіцієнт оборотності власного капіталу		
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів		
Період операційного циклу, днів		
Період фінансового циклу, днів		
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)		
Коефіцієнт швидкої ліквідності		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності		
Чистий оборотний капітал, тис. грн.		
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості		
Коефіцієнт рентабельності активів		
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу		
Коефіцієнт рентабельності виробничих фондів		
Коефіцієнт рентабельності діяльності (продажів)		
Коефіцієнт рентабельності продукції		
Загальна рентабельність, %		
Свій варіант		